

Wetgevingsoverleg Digitale Zaken

2 maart 2026

U debatteert op 2 maart met de nieuw aangetreden bewindspersonen over de begrotingsonderdelen die zien op Digitalisering. De Unie van Waterschappen, het IPO en de VNG geven u graag het standpunt van de medeoverheden mee ter voorbereiding op dit belangrijke debat.

Investeren in een digitaal weerbaar en autonoom Nederland

Onze samenleving en onze instituties zijn in haar functioneren afhankelijk van grote, veelal niet-Europese technologiebedrijven. Gezien de huidige geopolitieke ontwikkelingen en de rol van digitale technologie, die in potentie als machtsmiddel kan worden ingezet, brengt dit grootschalige risico's met zich mee. Om als Nederland digitaal weerbaar en autonoom te kunnen blijven functioneren, is het noodzakelijk en urgent om de inzet hierop te versterken.

Het coalitieakkoord onderkent dit en stelt zelfs dat Nederland een koploperspositie in die digitale wereld moet bekleden. Door te investeren in digitale autonomie en soevereiniteit benutten we het Nederlandse innovatievermogen, versterken we onze concurrentiepositie en sluiten we aan bij een brede Europese inzet op digitale soevereiniteit en open strategische autonomie ten behoeve van de economie. Zo wordt het ook makkelijker om de negatieve effecten van verslavend ontwerp, toegenomen schermtijd en niet-transparante algoritmen aan te pakken.

Deze doelen beslaan de gehele overheid. Daarom moeten we deze meerjarige transitie maken als één digitaal Huis van Thorbecke, met alle bestuurslagen en publieke dienstverleners. De medeoverheden pleiten ervoor om de samenwerking voort te zetten, waarbij we effectief, gelijkwaardig en gezamenlijk sturing geven aan digitalisering in het Bestuurlijk Overleg Digitalisering.

Nederlandse Digitaliseringsstrategie

De samenwerking tussen overheden vond de afgelopen tijd plaats in de context van de Nederlandse Digitaliseringsstrategie (NDS). We zien de doelen en prioriteiten van de NDS terug in het coalitieakkoord. Er ontbreekt echter een financiële vertaling voor de beschreven ambities. Dit baart ons zorgen.

Een [eerste inschatting van de overheidsbrede kosten](#) toont dat er ongeveer €1 miljard per jaar nodig is. Het opnieuw verdelen van bestaande middelen is niet toereikend en doet geen recht aan de noodzaak

om te versnellen. Daar komt bij dat de focus op meer standaardisering en uniformering weliswaar de juiste stap is, maar het een gemiste kans zou zijn om die stap uitsluitend op rijksniveau te zetten. Juist voor het Nederlandse digitale verdienvermogen moet de inkoopkracht van de gehele overheid benut worden. De medeoverheden kunnen in potentie veel betekenen voor het digitale verdienvermogen.

- » Zet de overheidsbrede samenwerking op het gebied van digitale zaken en het Bestuurlijk Overleg Digitalisering voort en benut daarmee de kracht van gezamenlijke standaardisering en uniformering.
- » Wijs het kabinet op bestaande interbestuurlijke en interdepartementale structuren om in die samenwerking te voorzien.
- » Maak extra middelen vrij voor de uitvoering van de NDS bij de gehele overheid.

Digitalisering op de Europese agenda

In het kader van vereenvoudiging werkt de Europese Commissie (EC) diverse wetgevingsvoorstellen uit over het EU 'Digital Rulebook', waaronder de Digitale Omnibus en de Omnibus AI. Het is daarbij van groot belang de juiste balans te vinden tussen het versterken van concurrentievermogen en waarborgen van kernprincipes uit bestaande wetgeving; en tussen snelheid en zorgvuldigheid. We staan positief tegenover vereenvoudiging, maar voorzien ook juridische onzekerheid, risico's voor de bescherming van grondrechten van inwoners en onduidelijkheid voor decentrale overheden die dagelijks werken met grote hoeveelheden gevoelige data.

Voor de implementatie van het Digital Rulebook zijn de medeoverheden aan zet. Het rijk is conform de Code Interbestuurlijke Verhoudingen verplicht om bij de uitwerking van Europese verordeningen het effect op de medeoverheden mee te nemen én voldoende middelen beschikbaar te stellen voor een goede uitvoering ervan (Artikel 2 Financiële Verhoudingswet). Deze verplichting leidt nog niet altijd automatisch tot goede gesprekken over financiering van implementatie.

De Europese Commissie wil met het nieuwe Meerjarige Financieel Kader de Europese fondsen beter bereikbaar maken voor organisaties die willen werken aan de doelstellingen onder de Europese Digital Decade. Met name het Europese Competitiviteitsfonds is hiervoor relevant. Voor deze fondsen wordt cofinanciering gevraagd. Er is een mechanisme nodig om alle overheden van deze financiering te kunnen laten profiteren. Alleen op die manier kunnen we de doelen uit de NDS behalen.

- » Waak ervoor dat de omnibuswetsvoorstellen de beschermende kracht van het EU Digital Rulebook aantasten.
- » Zorg in lijn met artikel 2 van de Financiële verhoudingswet voor voldoende middelen voor de medeoverheden om wetten met grote uitvoeringslast (zoals de 'EU Digital Identity Wallet') adequaat te implementeren
- » Voorzie in een overheidsbreed mechanisme voor cofinanciering van Europese fondsen.

Maarten Crul
Public Affairs

Robbert-Jan van de Werken
Public Affairs

Jesse de Jong-Paalvast
Public Affairs